

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ
ВИКЛАДАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН**

**Збірник
наукових праць**

2018

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ
ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник наукових праць

**Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету**

Заснований в 2009 році

Рівне – 2018

ББК 81.2
А - 43
УДК: 81. 243

Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2018. — 172 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Совтис Наталія Миколаївна – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Заступник головного редактора:

Мороз Людмила Володимирівна – кандидат філологічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Деменчук Олег Володимирович – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Івашкевич Едуард Зенонович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Сайчук Руслана Леонідівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Сіранчук Наталія Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Бісовецька Людмила Андріївна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Кучма Тетяна Валерівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лук'яник Людмила Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, ректор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Романюк Світлана Констянтинівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Терещенко Тетяна Вікторівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ясногурська Людмила Михайлівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 10 від 27.11.2018 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2018

Отже, використання ігрового методу є ефективним засобом навчання, вона допомагає в оволодінні іноземною мовою. Проведення занять англійською мовою з використанням ігрового методу активізує дошкільників, сприяє досягненню результативності занять.

Перспективи подальших розвідок. Надалі плануємо дослідити питання впровадження методу проектів на заняттях з англійської мови в закладі дошкільної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. – К., 2012. – 26 с.
2. Бойко О. В. Особливості формування мовленнєвої активності у дітей на заняттях з іноземної (англійської) мови / О.Бойко // Наукові записки Ніжин. Держ. ун-ту імені М.Гоголя : наук. журн. / за ред. Є.І.Коваленко. – Ніжин: НДУ, 2006. – С. 45 – 48.
3. Бондаренко В. Вивчаємо англійську / В. Бондаренко // Дошкільне виховання. – 1995. – № 12. – С. 7 – 9.
4. Коньшева А. В. Английский для малышей: стихи, песни, игры, рифмовки, инсценировки, утренники / А. В. Коньшева. – СПб.: КАРО, 2004. – 160 с.
5. Панасюк А. Англійській – змалку / А. Панасюк // Дошкільне виховання. – 1995. – № 2. – С. 5 – 6.
6. Раннее обучение иностранным языкам в начальной школе // Фестиваль педагогических идей «Открытый урок». – Режим доступа: <http://festival.1september.ru/articles/415959/>. – 12.02/2013
7. Шкваріна Т. Англійська мова. Поурочне планування занять / Т. М. Шкваріна // Палітра педагога. – 2006, № 1. – С. – 16 – 19.
8. Шкваріна Т.М. Англійська мова для наймолодших : програма, методичні рекомендації, розробки занять / Т. М. Шкваріна. – Х: Видавнича група «Основа», 2005. – 176 с.

The article analyzes game teaching methods of foreign languages that are used in preschool educational institutions. A brief description and description of the game method in the process of teaching English in a preschool institution is given.

Key words: game, game method, institution of preschool education, foreign language.

УДК 373.2.016:81?243(07)

Л.В. МОРОЗ, Д.В. МУЛИК

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті аналізуються сучасні тенденції підготовки дітей дошкільного віку до іншомовного спілкування. Розкривається зміст та основні принципи сучасних методів навчання дітей дошкільного віку іноземних мов, а також використання їх на практиці у ДНЗ.

Ключові слова: іноземна мова, діти дошкільного віку, метод повної фізичної реакції, сугестивний метод, комунікативний метод, іншомовне спілкування.

Постановка проблеми. Навчання іноземної мови – не обов'язковий, але бажаний компонент дошкільної освіти. Воно є важливим засобом гармонійного розвитку особистості, формування її життєвої компетенції. Правильно побудований із дидактичного та лінгвістичного аспектів процес навчання сприяє реалізації змісту всіх освітніх ліній Базового компонента дошкільної освіти, збагачує різні сфери життєдіяльності дітей і має самостійне освітнє значення. Діти, які у дошкільному віці залучаються до вивчення іноземної мови, за умови, що це навчання організували методично правильно, успішніше навчаються у школі, ліпше засвоюють курс будь-якої іноземної мови. Актуальність раннього навчання іноземних мов зумовлена нагальною потребою підготовки молодого покоління до розбудови нового українського суспільства та держави, що впевнено рухається шляхом інтеграції в європейський і світовий культурний, політичний та економічний простір.

Дошкільна освіта нині є обов'язковою складовою освіти в Україні. Як зазначено у Базовому компоненті дошкільної освіти: «Найпершим суспільним середовищем для дитини стає дошкільний навчальний заклад, метою якого є забезпечення гармонійного розвитку особистості дитини, її фізичного і психічного здоров'я... Дошкільна освіта як перша самоцінна ланка має гнучко реагувати на сучасні соціокультурні запити, збагачувати знання дитини необхідною якісною інформацією, допомагати їй реалізувати свій природний потенціал, орієнтуватися на загальнолюдські й національні цінності [1].»

У зв'язку зі стратегіями розвитку держави, та великим запитом суспільства – сучасна система іншомовної підготовки передбачає більш раннє навчання іноземних мов, оскільки покращення ефективності навчання дітей дошкільного віку іноземної мови є одним із нагальних питань сучасної педагогічної системи. Отже важливим питанням є пошук ефективних підходів, методів, форм і засобів підготовки дітей дошкільного віку до якісного іншомовного спілкування, оскільки на сьогодні ця проблема знаходиться на стадії дослідження.

Аналіз досліджень. На думку багатьох дослідників дошкільний віковий період є найбільш чутливим для оволодіння дітьми основами іноземного мовлення. Аналіз наукових праць свідчить про актуальність вивчення процесу підготовки дітей до іншомовного спілкування. Велика кількість науковців

займаються розв'язанням цього питання. Н.В. Імедадзе, Р. Пенфілд, розглядали проблему періодизації сенситивності до засвоєння іноземних мов дітей дошкільного віку; А. Богуш, Н. Гавриш, К. Крутій, Т. Піроженко вивчали мовленнєву діяльність дітей дошкільного віку; М.Вашуленко, Г.Ніколайчук, Л.Калмикова вивчали готовність дітей дошкільного віку до мовлення як лінгводидактичну проблему; Л.Айдарова, М. Лісіна, А. Маркова, досліджували комунікативний підхід до розвитку мовлення дітей дошкільного віку; Д.Б.Ельконін, М. Лісіна займалися вивченням процесу формування навичок іншомовного спілкування, як різновиду мовленнєвої діяльності дітей дошкільного віку; Б.Г.Ананьєв, О.О.Бодальов, Б.Д.Паригін та інші вивчали сутність феномену спілкування серед дітей дошкільного віку; Л.А.Венгер, О.В.Запорожець, Г.С.Костюк, С.Є.Кулачківська, Г.О.Люблінська, І.Луценко присвятили свої роботи проблемі педагогічного спілкування з дошкільниками; О.В.Бойко, Ю.І.Веклич, Г.В.Матюха, Р.Ю.Мартінова, С.Ю.Ніколаєва, Є.І.Негневицька, Ю.І.Пассов, С.В.Соколовська проводили дослідження щодо навчання дітей дошкільного віку іншомовного спілкування.

Питання щодо віку дітей для початку навчання іноземних мов, залишається наразі дискусійним. Деякі вчені (І.В. Веронська, Н.В. Імедадзе, Л.Г. Калініна, Н. Ронже, О.І. Митецька, О.Ю.Протасова) наполягають на ефективності навчання дітей іноземних мов, з моменту народження до 3-х років у колі сім'ї, за відомим класичним принципом "одна особа – одна мова". На думку М. Монтесорі сенситивний період для вивчення іноземних мов – це вік від 2-х до 7-ми років [3, с. 15]. Більшість же вчених вважає найбільш сприятливим, для початку навчання іноземних мов дітей, вік від 4 до 6 років (А.Ф.Гергель, О.І. Негневицька, Т.К. Полонська, Е. Пулгрем, В. Пенфілд, З.Я. Футерман, Т.М. Шкваріна, К. Agoston, Th. Andersson та ін.).

Постановка мети дослідження. Метою нашої статті стало вивчення сучасних тенденцій навчання іноземних мов дітей дошкільного віку, а зокрема методи визначення ефективності навчання іншомовного спілкування, за допомогою яких відбувається підготовка дітей дошкільного віку відповідно до засад комунікативного, суспільного та методу повної фізичної реакції.

Виклад основного матеріалу. За останні роки віковий поріг початку навчання дітей іноземній мові все більше знижується. Як правило, діти 4-х років вважаються цілком підготованими до занять, деякі батьки віддають у групи англійської мови трирічних дітей. Тому з якого ж віку починати вивчати іноземну мову з малюком? Базова програма «Я у Світі» наголошує на тому що до 3-х років дитина може вивчати різні мови в родині, з трьох років – з гувернанткою або запрошеним вчителем. З чотирьох років дитина поступово починає відповідати іноземною мовою носію цієї мови, з п'яти – дитина розуміє, що іноземна мова відрізняється від рідної. А дитина старшого дошкільного віку спроможна відноситися до іноземної мови як до предмета вивчення.

Успішне оволодіння дітьми іноземною мовою стає можливим ще й тому, що дітей, особливо дошкільного віку, відрізняє найбільш гнучке та швидке ніж на подальших вікових етапах, запам'ятовування мовного матеріалу; наявність глобально діючої моделі і природність мотивів спілкування; відсутність мовного бар'єру, страху гальмування, який заважає вступити у спілкування іноземною мовою навіть при наявності необхідних навичок; порівняно невеликий досвід в мовному спілкуванні рідною мовою та інше. Крім того, гра, яка є провідним видом діяльності дошкільника, дозволяє зробити комунікативно цінними практично любі мовні одиниці. Базова програма «Я у Світі» вважає що навчання краще починати з п'яти років. Навчання чотирирічок можливе, але малоефективне, може викликати труднощі у дітей, а значить зашкодити здоров'ю малюків.

Головними цілями у навчанні дошкільників іноземній мові є:

- Формування у дітей первинних навичок спілкування іноземною мовою
- Уміння користуватися іноземною мовою для досягнення своїх цілей, вираження своїх думок і почуттів в реально виникаючих ситуаціях спілкування,
- Створення позитивної установки на подальше вивчення іноземних мов,
- Пробудження інтересу до культури інших країн,
- Виховання активно-творчого і емоційно-естетичного відношення до слова,
- Розвиток лінгвістичних здібностей вихованців з урахуванням вікових особливостей їх структури;
- Децентрація особистості, або можливість подивитися на світ з різних позицій.

Навчання іноземної мови в ДНЗ – це засіб соціалізації дошкільника. Тетяна Шкваріна визначає основні умови ефективного навчання іноземної мови:

1. Формувати іншомовну комунікативну компетентність.

Дошкільний період результативний не стільки для навчання, скільки для розвитку, загальної освіти дитини. Метою вивчення іноземної мови в цей період має бути сприяння повноцінному, своєчасному розвитку дитини, її адаптації до життя в суспільстві. Тому важливо формувати саме іншомовну комунікативну компетентність.

2. Навчати іншомовного спілкування, а не іншомовної мови.

Процес навчання іноземної мови має бути організованим і керованим грамотним педагогом так, щоб у дитини виникла потреба вживати іншомовний матеріал у власному мовленні. Така сформована потреба забезпечить дитині іншомовне спілкування у професійній діяльності дорослого життя.

3. Зразки мовлення – основа для формування іншомовної компетентності дошкільнят.

Навчання іноземній мові базується не на повторенні певних слів за педагогом, а в процесі спілкування.

Тому важливо спонукати дитину до використання мовленнєвих кліше та часто вживаних висловів за темами близького та зрозумілого дитині оточення: наприклад, привітання, подяка, називання себе, команди до виконання дій тощо. Такі зразки підбираються з урахуванням потреб спілкування і виступають опорою для засвоєння мовного матеріалу. Формування мовленнєвої компетенції дошкільників реалізується саме у процесі засвоєння зразків мовлення.

4. Гра – провідний метод і форма навчання дошкільнят іноземної мови.

На заняттях з іноземної мови діти повинні постійно перебувати в умовах уявної мовної ігрової ситуації. Важливо використовувати форми і методи, які базуються на різноманітних компонентах ігрової діяльності. Дидактична гра виступає провідним методом розвитку іншомовного мовлення дітей дошкільного віку.

5. Провідна роль пізнавальної та ігрової діяльності.

За теорією діяльності обґрунтованої Л.Виготським, П.Гальперінім, О.Запорожцем, О.Леонтьєвим, у діяльності виділяють три взаємопов'язані складові: мотив, мету та виконання. Вивчаючи з дітьми іноземну мову, учитель обов'язково мотивує мовленнєву діяльність. Діяльність стає можливою лише тоді, коли є розуміння мети, яке породжується мотивом. А сам мотив залежить від потреби розмовляти іноземною мовою. Нажаль, така потреба у дошкільників відсутня. Тому й необхідно поєднати іншомовну мовленнєву діяльність із пізнавальною та ігровою, які є «рідними» видами діяльності дитини дошкільного віку.

6. Заняття в системі – базова форма навчання дошкільнят іноземної мови.

Однотипні комплексні заняття у вивченні іноземної мови не мають результативності. Слід практикувати цикли занять за типом домінуючої навчальної діяльності, коли заняття не розпадаються на окремі, де виконується конкретний новий програмовий матеріал, а забезпечується чітка низка взаємопов'язаних циклів – тем, що в результаті й сприяє успішному засвоєнню іноземної мови.

7. Успіх породжує успіх.

Завдання, які підбирає вчитель, мають бути посилюючими для дітей дошкільного віку й цікавими. Лише відчуваючи ентузіазм, керуючись внутрішньою мотивацією, дитина буде успішною. Навчання дошкільників іноземній мові слід організувати таким чином, щоб ситуацію успіху дошкільник і вчитель відчували якомога частіше.

Методика навчання іноземної мови передбачає формування вмінь з аудіювання, говоріння, читання і письма. У процесі дошкільного навчання формуються лише перші два вміння: аудіювання (рецептивне) та говоріння (продуктивне). Проте в деяких рекомендаціях щодо технології навчання іноземній мові передбачається започаткування формування графічних навичок письма та самостійне відтворення окремих лексичних одиниць за допомогою опори. Залишається також спірним питання вікової категорії дітей, з якими слід (або вже можливо) розпочинати навчання англійської мови. Практичний досвід показав, що в дошкільному закладі під керівництвом вчителя діти з 3 – 4 років результативно вивчають іноземну мову. Для такого навчання слід створити відповідні умови.

Відповідно до визначеної мети основними завданнями навчання іноземної мови дітей дошкільного вікує:

- виховання інтересу, поваги, толерантності і ціннісного ставлення до культури, традицій та звичаїв народів, які розмовляють іншою мовою;
- ознайомлення з елементами соціокультури іншомовних країн;
- прищеплення елементарних навичок усного мовлення (аудіювання, говоріння);
- створення умов для оволодіння елементарним умінням спілкуватись іноземною мовою у межах комунікативного мінімуму, пов'язаного зі світом дитинства;
- сприяння набуттю початкових лінгвістичних знань;
- розвиток мовленнєвих здібностей;
- залучення дитячого досвіду спілкування рідною мовою для навчання спілкуватись іноземною;
- виховання культури та відкритості спілкування.

Процес навчання дошкільнят іноземної мови будується за рядом загальнодидактичних та методичних принципів. Серед загальнодидактичних першорядного значення набувають принципи наочності, доступності, міцності та свідомості знань, науковості, активності, систематичності й послідовності, концентричності і повторюваності, індивідуалізації, розвивального і виховного навчання. Найважливішими методичними принципами у дошкільній лінгводидактиці є принципи комунікативності, домінуючої ролі вправ, взаємозв'язку різних видів мовленнєвої діяльності, урахування рідної мови. Ця система доповнюється також деякими принципами, запозиченими з методик інтенсивного навчання, зокрема, принципом поетапно-концентрованої організації навчального процесу.

Зміст навчання іноземної мови в сучасному дошкільному закладі дібраний автором відповідної програми Т.М.Шкваріною з урахуванням: забезпечення наступності іншомовного навчання у дошкільному та молодшому шкільному віці; мотивації, змісту й характеру спілкування дітей; частотності вживання лексичних одиниць дітьми певного віку; забезпечення повторюваності оперування лексичними одиницями, зразками мовлення, дібраними для вивчення та опрацювання у різних ситуаціях спілкування та мовленнєвих функціях; поступового ускладнення матеріалу в умовах системного навчання.

З огляду на те, що дошкільна освіта спрямована на формування у кожної дитини життєвої компетенції,

то й іншомовна комунікативна компетенція (як її складова) також має формуватися за основними сферами життєдіяльності, визначеними Базовим компонентом дошкільної освіти. Відповідно до кожної сфери життєдіяльності педагог планує навчальний матеріал (лексичний, фонетичний, граматичний, зразки мовлення) за такими орієнтовними темами спілкування: у сфері «Люди» — «Знайомство», «Моя сім'я», у сфері «Природа» — «Тварини», «Їжа», «Овочі і фрукти», «Пори року»; у сфері «Культура» — «Будинок», «Меблі», «Одяг», «Ігри»; у сфері «Я сам» — «Тіло людини», «Робочий день». Ці теми можна варіювати, змінювати. Оскільки педагоги мають право користуватися різними посібниками та альтернативними програмами, не варто жорстко регламентувати, нормувати зміст та обсяг навчального матеріалу. Послідовність опрацювання тем має визначатися логікою появи та ускладнення комунікативних функцій: від слухання й розуміння до говоріння. Відтак, плануючи систему занять на навчальний рік, педагог самостійно визначає послідовність тем, добірку основних мовленнєвих зразків, сутність спілкування та дидактичних матеріалів для їх опрацювання з дітьми.

Ефективність навчання іноземних мов, на нашу думку, здебільшого залежить від обраного підходу до навчання. На сучасному етапі розвитку навчання іноземних мов основним вважається комунікативний підхід, оскільки він зорієнтований на вивчення іноземних мов через спілкування. Реалізація цього підходу в навчальному процесі з іноземними мовами означає, що формування іншомовних мовленнєвих навичок і вмій відбувається шляхом і завдяки здійсненню дітьми іншомовної мовленнєвої діяльності. Цей підхід передбачає оволодіння іноземними мовами, як засобами спілкування, набуття дітьми навичок первинної комунікативної компетенції. Правильно побудований процес навчання іноземних мов сприятиме формуванню навичок елементарного іншомовного спілкування дітьми. Як зазначає О.В. Бойко організоване педагогічне втручання у сенситивний період мовленнєвого розвитку дітей не тільки сприяє запобіганню помилок, але й дозволяє дошкільникам опанувати розмовну форму іноземних мов [2].

Історія методики навчання іноземних мов завжди була зорієнтована на пошуки найбільш раціонального методу навчання дітей. Завжди методи навчання іноземних мов були у тісному взаємозв'язку із запитом суспільства, навіть зміст та завдання навчання мови, а подекуди і вибір самої мови залежав від цього. Отже на сучасному етапі, коли практичність використання мови стоїть на першому місці, ми маємо віднайти методи, які в найбільшій мірі будуть допомагати готувати дітей до іншомовного спілкування. Фахівці, що займаються навчанням іноземних мов дітей дошкільного віку мають використовувати різноманітні форми і методи, що сприятимуть мовленнєвій активності дітей. Дискутуючи про методи навчання науковець В.М. Чайка зазначає «без них неможливо досягнути поставлених цілей, реалізувати зміст навчального матеріалу, організувати пізнавальну діяльність учнів. Метод навчання – важлива ланка в дидактичній системі «мета - зміст - методи - форми - результат навчання».

Метод (грец. *methodos*- спосіб пізнання) навчання – упорядкована сукупність методичних прийомів, дій та операцій, за допомогою яких організовується навчальна діяльність учнів і процес засвоєння знань [4].

Класифікація методів навчання іноземних мов викликає певні труднощі, оскільки в основі їх назв лежать найрізноманітніші ознаки. Ми вважаємо, що доцільніше розподілити методи навчання іноземних мов на традиційні та сучасні. Традиційні:

- Безпосередній/прямий метод
- Граматично-перекладний метод
- Аудіо-лінгвальний метод
- Когнітивний метод
- Сучасні:
- Метод повної фізичної реакції (TPR)
- Сугестивний
- Комунікативний

Зупинимося на методах, які на наш погляд є найбільш ефективними для використання у навчанні іншомовного спілкування дітей дошкільного віку у дошкільному навчальному закладі.

Одним із поширених методів у навчанні дітей іноземних мов є метод повної фізичної реакції (TPR). Навчання іноземних мов має стати для дитини бажаним і цікавим процесом. Оскільки формування мовленнєвої активності можливе за умови наявності в дитини потреби в емоційному спілкуванні з дорослими, зазначимо «позитивному емоційному спілкуванні», то саме цей метод сприяє в цьому як найкраще.

Учені давно помітили, що зазубрювання матеріалу не дає позитивних результатів. Метод TPR допомагає навіть дітям 2-3 років швидкому, ефективному запам'ятовуванню, а у старшому віці цей метод сприяє активізації мовлення дітей.

Як засвідчує досвід використання цього методу TPR при роботі з дітьми 2-4 років, можна зазначити що він допомагає утримувати увагу і цікавість дітей. Метод TPR викликає позитивні емоції і допомагає на ознайомчому етапі з мовою залучити дітей у процес навчання. У подальшому використання цього методу сприяє активізації мовлення. Цей метод дуже добре інтегрується з іншими методами і це робить ще ефективнішим процес навчання англійської мови з дітьми дошкільного віку. Використання цього методу під час вивчення тем: «Domestic animals», «Wild animals», «Commands», «Colours», «Insects», «Weather», «Toys», «My body», «My face» сприяє ґрунтовному запам'ятовуванню лексики. Оскільки рухова активність відбувається під час слухання, виконання або відтворення пісеньки, римівки, то окрім лексики діти запам'ятовують граматичні структури у яких подано ці лексичні одиниці.

Дітям 5-6 років після вивчення лексики з теми «Wild animals», пропонується пісенька «An elephant has a long trunk...», проспівуючи і демонструючи її діти не тільки закріплюють лексику відповідно до теми, а й запам'ятовують її у структурі: An elephant has... a lion has... a giraffe has... a monkey has... a penguin has... Оскільки у цій пісеньці ще згадуються частини тіла, то відбувається закріплення декількох тем одночасно. Використання цієї пісеньки допомагає закарбовуванню лексики, а також полегшує у подальшому навчання дітей опису інших тварин.

Отже, метод TPR, як засвідчує досвід його використання, полегшує процес навчання, сприяє вивченню та закріпленню лексики, активізує іншомовне мовлення дітей дошкільного віку.

Ще одним з ефективних методів навчання дітей дошкільного віку іноземних мов є сугестивний метод. Сугестивне навчання досить широко використовується в методиці викладання іноземних мов. Ще в 70-ті рр. ХХ ст. болгарський лікар-психіатр Г. Лозанов запропонував своєрідну технологію сугестивного навчання – цілеспрямоване навіювання на основі релаксації у звичайному стані свідомості, що приводить до виникнення ефекту гіпермнезії, тобто надзапам'ятовуванню.

Сугестивний метод ґрунтується на таких принципах:
створення сприятливих умови для оволодіння усним мовленням;
особистісно-орієнтоване навчання;
емоційно-позитивні стосунки;
навчання у двох планах свідомому та підсвідомому;
засвоєння та активізація матеріалу в атмосфері гри;
навчальний матеріал вводиться на основі полілогів;
основна увага приділяється усномовленнєвій комунікації;

На практиці цей метод використовується у процесі вивчення з дітьми іноземних мов повсякчас. Оскільки найпоширенішою та найефективнішою формою активного відбиття дитиною обліку, поведінки і діяльності людей є гра (Л.С.Виготський, П.Я.Гальперін, Л.В.Долинська, О.В.Запорожець, О.Л.Кононко, Г.С.Костюк та інші) і саме під час гри відбувається на перший погляд несвідома активізація мовлення дітей.

На сьогодні поширення серед методів навчання набув комунікативний метод. Розробкою комунікативного методу в тій чи тій мірі займалось багато наукових колективів і методистів у різних країнах. Найбільш вагомий внесок в обґрунтування методу зробили найпослідовніші його прихильники: У. Литлвуд (Англія), Ю. Пассов (Росія), Г. Піфо (Німеччина), Г. Уїдоусан (Англія).

Основною метою навчання іноземних мов за цим методом є навчання не системі мови, а її застосуванню в реальному (переважно усному) спілкуванні, а основним засобом навчання виступають ситуації, що моделюють реальне спілкування. Оскільки ми знаємо, що основною діяльністю дітей є гра, то використання цього методу можливе в таких іграх як: «At the shop», «At the restaurant», «At the market», «Happy birthday party» «It's Easter today», «New Year party», «At the zoo», «Interview», «In the forest», «Describe him (her)\ the animal», «Furniture shop» «At the doctor» та інші.

Зв'язне мовлення дітей дошкільного віку представлене у діалогічній та монологічній формах. Навчання іноземних мов дітей дошкільного віку визначає потребу сформувати насамперед навички діалогічного мовлення. Пізніше, при створенні відповідних умов навчальної діяльності дитина буде здатна висловлюватися у межах 3-5 простих речень[5,с.54].

Наш досвід показує, що використання комунікативного методу на заняттях з англійської мови дає позитивні результати. Діти дошкільного віку під час гри на заняттях залюбки користуються англійською мовою, при описі чогось користуються 2-4 реченнями.

Кожен метод безперечно має свої позитивні і негативні сторони, але за певних умов усе те, що є позитивного в цих методах, може бути використане креативним педагогом.

Висновок. Отже іншомовне мовлення дітей дошкільного віку відіграє важливу роль у психічному, особистісному, соціальному розвитку, іноземні мови виступають як засоби формування вмінь усного спілкування дітей дошкільного віку. Використання методів зазначених вище, у поєднанні з іншими методами дає позитивний результат при підготовці дітей дошкільного віку до іншомовного спілкування. Ми вважаємо, що інтеграція цих методів сприяє активізації іншомовного мовлення, а також готує дитину до переходу на наступний етап вивчення іноземних мов у школі.

Перспективою подальших наукових розвідок вважаємо дослідження проблем інтегрованого підходу до навчання іноземних мов дітей дошкільного віку.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція)[Електронний ресурс] Режим доступу: <http://osvita.ua/legislation/doshkilnaosvita/30154/>Додаток
2. Бойко О. В. Особливості формування мовленнєвої активності у дітей на заняттях з іноземної (англійської) мови / О.Бойко // Наукові записки Ніжин. Держ. ун-ту імені М.Гоголя : наук. журн. / за ред. С.І.Коваленко. – Ніжин: НДУ, 2006. – С. 45-48.
3. Зубенко Т. В. Комунікативний підхід до навчання іноземної мови учнів початкової школи / Т.В. Зубенко. – Миколаїв: МДУ імені В.О.Сухомлинського, 2006. – 120 с.
4. Чайка В. М. Основи дидактики : навч. посіб. / В. М. Чайка. - К. : Академвидав, 2011. - 238 с. - (Альма-матер)

5. Шкваріна Т.М. Англійська мова для наймолодших [Текст] : програма, методичні рекомендації, розробки занять / Т. М. Шкваріна. – Х. : Видавнича група "Основа", 2005. – 176 с. – (Бібліотека журналу "Англійська мова та література" ; вип. 12 (24).

The article analyzes current trends prepare pre-school children to foreign language communication. The content and the basic principles of modern methods of teaching preschool children foreign languages, and use them in practice in kindergarten.

Key words: foreign language, preschool children, a method of total physical response suggestive method, communication method, foreign language communication.

УДК 373.3.016:811.111(07):398.21

С.К. РОМАНЮК, В.А. КИРУШОК

КАЗКА ТА ЇЇ РОЛЬ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Стаття присвячена визначенню ролі казок на уроках іноземної мови в початковій школі та організації уроків з використанням казок. В наш час дітей захоплює цікаве, невідоме, тому саме за допомогою казки дітям легше усвідомлюється матеріал. Вчитель є тим самим ключем, який прищепить любов до казок, до казкових героїв, адже кожна казка має навчити чомусь учнів.

Ключові слова: казка, роль казки, особливості організації казок на уроках англійської мови.

Постановка проблеми. В умовах сучасності навчання іноземною мовою стає невід'ємною частиною початкового етапу мовної освіти. Однак викладати англійську мову дітям молодшого шкільного віку нелегко. Вони швидко втомлюються, відволікаються, іноді, буває важко залучити й утримати весь урок їх увагу тільки тестовими завданнями і вправами, які пропонуються в навчальних посібниках. Тому перед кожним учителем постає важливе завдання – зробити урок цікавим, захоплюючим і домогтися того, щоб учні добре і міцно засвоювали мовний матеріал за допомогою казок.

Хочеться відзначити, що велику складність для учнів представляє вивчення граматики, так як багатьох граматичних явищ немає в рідній мові учнів. Дуже часто буває важко пояснити учням, що таке відмінювання дієслова. Дієслово «to be» є одним з найбільш часто вживаних дієслів, і саме він викликає в учнів цілий ряд питань. Ця проблема постає перед школярами на початковому етапі і потім проходить через всі роки їх навчання в школі. Тому необхідно пропонувати новий граматичний матеріал у доступній та зрозумілій формі, щоб викликати інтерес і бажання засвоювати те, що пропонує вчитель. Найкраще це зробити у вигляді казки, так як осмислення граматичного матеріалу, як будь-якого іншого, сприяє образна асоціативна основа. Якщо на уроках пояснювати граматику таким чином, то учні будуть добре засвоювати її. Вони чекатимуть наступного уроку, щоб почути нову казку про жителів Планети «ГраMATика». ГраMATика іноземної мови – це цілий незнайомий світ, повний хвилюючих таємниць і несподіваних відкриттів. Звичайно, осягати його можна за допомогою зводу правил і простого заучування того, що суворій логіці не піддається. А можна ці правила «приправити уявою, і тоді сухі рядки підручника або словника заграють усіма кольорами веселки».

Аналіз досліджень. Питання, пов'язані з навчанням іноземної мови учнів молодших класів, є сьогодні предметом широких дискусій, оскільки раннє дитинство (з 5 років) розглядається фахівцями як найбільш сприятливий період для оволодіння іноземною мовою (Є.І. Негневицкая, В.С. Мухіна, Н.Д. Гальская, З.Я. Футерман і ін).

Багато педагогів вважають, що використання казок в англійській мові дають можливість вчителю перетворити примусовий процес навчання в захоплюючий, бажаний і цікавий. Так, наприклад, З.Г. Залеєва в своїй статті «Через казку в англійську мову» писала, що будь-яка робота з казками, будь то читання або драматизація, допомагає вирішувати як комунікативні завдання, так і завдання «гармонійного розвитку особистості». Крім того, видатна культура англійської казки дає величезне поле діяльності для педагога при навчанні дітей англійської мови.

Актуальність даної проблеми викликана цілим рядом чинників. По-перше, інтенсифікація навчального процесу ставить завдання пошуку засобів залучення інтересу учнів до іноземного матеріалу і активізації їх діяльності. По-друге, однією з найважливіших проблем викладання іноземної мови є навчання усного мовлення.

Метою статті є вивчення технології використання казки на уроках іноземної мови в початковій школі.

Постановка завдання. На основі викладеного можна сформулювати завдання дослідження, а саме:

- розкрити значення казок для учнів початкових класів;
- визначити особливості організації казок на уроках англійської мови у молодших школярів.

Виклад основного матеріалу. Який вплив казка робить на розвиток дитини? Видатний психоаналітик, американський психолог і психіатр Бруно Бетельхейм написав чудову книгу «Користь і значення чарівної казки», де узагальнив свій досвід використання казки для психотерапевтичного впливу на дитину. Його книга пояснює, чому казки надають таке велике і позитивний вплив на розвиток дитини. Бетельхейм працював з дітьми, що мають глибокі порушення в поведінці і спілкуванні. Він вважав, що причина цих порушень – втрата сенсу життя. Щоб знайти цей сенс, дитина повинна вийти за вузькі межі зосередженості на самому собі і

ЗМІСТ

<i>Ясногурська Л.М., Погонюк Н.А.</i> Класифікація українських та англійських фразеологізмів із концептом «Щастя – Нещастя»	3
<i>Ясногурська Л.М.</i> Структурно-семантичні особливості репрезентації концепту «Love» в сучасній англійській мові.....	7
<i>Мороз Л.В., Мороз Н.М.</i> Концептуалізація «Ненависті» в українській та американській мовних свідомостях.....	13
<i>Ясногурська Л.М.</i> «Кохання» як лінгвокультурний концепт в сучасній англійській мові.....	18
<i>Мороз Л.В.</i> До питання художньої об'єктивності рольової лірики.....	22
<i>Мороз Л.В.</i> Теоретичні аспекти рольової лірики	23
<i>Романюк С.К., Захожа А.Ю.</i> Вивчення англійської мови в рамках нової української школи.....	26
<i>Дуброва А.С., Чернобай І.А.</i> Теоретичні основи професійної компетентності майбутніх вихователів з правом навчання англійської мови дітей дошкільного віку: акмеологічний підхід.....	29
<i>Данілова Н.Р., Миронець І.В.</i> Особливості вивчення англійської мови у закладах дошкільної освіти... ..	31
<i>Мороз Л.В., Деркач Т.В.</i> Початковий етап вивчення німецької мови в умовах нової української школи: компетентнісний підхід.....	33
<i>Василькевич С.С., Денейчук М.О.</i> Особливості інклюзивного навчання в країнах Європи та України... ..	35
<i>Павелків К.М., Господариско А.А.</i> Сучасні методи навчання дітей дошкільного віку іншомовного спілкування	37
<i>Ясногурська Л.М., Шеремет М.С.</i> Важливість вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку.....	41
<i>Лук'яник Л.В., Ткачик А.Ф.</i> Народознавчий підхід у навчанні та вихованні учнів початкових класів на уроках читання	43
<i>Іванова Л.І., Ткач Т.В.</i> Реалізація літературознавчого принципу на уроках літературного читання	45
<i>Лук'яник Л.В., Чуприк А.В.</i> Теоретико-практичні основи формування діалогової компетенції учнів початкових класів	48
<i>Павелків К.М., Сахарчук І.В.</i> Особливості вивчення іноземної мови дітьми дошкільного віку.....	50
<i>Юркевич Ж.В.</i> Використання прислів'їв і приказок на уроках англійської мови у школі.....	53
<i>Павелків К.М., Лавренюк В.М.</i> Актуальність вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку.....	57
<i>Іванова Л.І., Захожа А.Ю.</i> Робота з дитячою книгою в умовах організації освітнього простору нової української школи	60
<i>Ковалюк В.В., Антонюк О.В.</i> Специфіка використання евристичних методів навчання молодших школярів у процесі вивчення англійської мови	63
<i>Лук'яник Л.В., Тукурєва Т.В.</i> Інтегроване навчання у змісті початкової освіти	65
<i>Ткачук О.С., Нечипорчук В.І.</i> Інтеграція навчальної діяльності на уроках образотворчого мистецтва в початкових класах	67
<i>Романюк С.К., Хаєцька О.В.</i> Інноваційні технології у вивченні англійської мови у початковій школі	71
<i>Ясногурська Л.М., Ничипорук М.А.</i> Впровадження гри у процесі навчання іншомовної лексики у початковій школі	74
<i>Іванова Л.І., Хаєцька О.В.</i> Особливості організації педагогічного керівництва формуванням самостійного читача у системі класного та позакласного читання	77
<i>Данілова Н.Р., Губеня А.О.</i> Вплив дидактичних ігор з англійської мови на розвиток інтелекту дошкільників	81
<i>Романюк С.К., Долід Т.Г.</i> Використання lego-технології під час уроків англійської мови в освітньому просторі початкової школи.....	85
<i>Романюк С.К., Басюк Ю.С.</i> Використання комп'ютерних ігор для вивчення англійської мови в ЗДО	87
<i>Ковалюк В.В., Жовнір А.О.</i> Використання ігрового методу на заняттях англійської мови у закладі дошкільної освіти	90
<i>Мороз Л.В., Мулик Д.В.</i> Методи навчання дітей дошкільного віку іноземної мови	92
<i>Романюк С.К., Кирушок В.А.</i> Казка та її роль на уроках англійської мови в початкових класах	97
<i>Іванова Л.І., Шевчук М.М.</i> Дидактична гра як дієвий метод організації літературознавчої діяльності молодших школярів на уроках літературного читання	99
<i>Ясногурська Л.М., Гачкевич О.В.</i> Кейс-метод на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням у процесі навчання студентів немовних спеціальностей у ВНЗ	102
<i>Іванова Л.І., Крук Н.В.</i> Особливості природознавчого компонента у змісті чинних навчальних програм	104
<i>Павелків К.М., Самчук О.Л.</i> Розвиток мовленнєвої англійської активності дітей дошкільного віку засобами гри	107

<i>Лук'яник Л.В., Кардач А.П.</i> Теоретичні основи опрацювання народознавчих текстів на уроках читання	111
<i>Ясногурська Л.М., Кондюк І.Р.</i> Використання музики на заняттях з англійської мови в закладах дошкільної освіти	113
<i>Ковалюк В.В., Почтарук О.О.</i> Значення сюжетно-рольової гри на заняттях з іноземної мови	116
<i>Ясногурська Л.М., Кононюк В.В.</i> Абревіатури сучасної англійської мови як складова молодіжного інтернет-сленгу	118
<i>Лук'яник Л.В., Бармак А.М.</i> Виразне читання як навчально-методична проблема	120
<i>Трофімчук В.М., Дмитроца М.Г.</i> Засоби навчання іноземних мов у початкової школі	122
<i>Дуброва А.С., Котирло М.М.</i> Дистанційне навчання англійської мови студентів педагогічних спеціальностей закладів вищої освіти	125
<i>Денисюк Л.В., Ливицький Б.О.</i> Особливості вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку з мовленнєвими порушеннями	129
<i>Романюк С.К., Проценко Н.Ю.</i> Використання інтерактивних методів навчання на уроках англійської мови	132
<i>Шадюк О.І., Мусійчук Т.А.</i> Педагогічні умови духовно-морального виховання дітей дошкільного віку на заняттях з англійської мови	135
<i>Ковалюк В.В., Танадинка М.Є.</i> Особливості використання музичних римівок у процесі вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку	137
<i>Ясногурська Л.М., Гром'як Л.Т.</i> Іноземна мова з раннього дитинства: вимога часу чи необхідність	140
<i>Денисюк Л.В., Ковлєва Д.В.</i> Прості способи покращити розмовну англійську і подолати мовний бар'єр	142
<i>Трофімчук В.М., Корецька Т.С.</i> 8 порад, як вчити англійську мову за допомогою музики	144
<i>Трофімчук В.М., Почтарук Ю.О.</i> Значення вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку	147
<i>Лук'яник Л.В., Конончук Ю.О.</i> Система роботи над засвоєнням учнями початкових класів граматичного поняття «Прикметник»	150
<i>Лук'яник Л.В., Мись К.Ю.</i> Вивчення частин мови в початковій школі на засадах компетентнісного підходу	152
<i>Михальчук Н.О., Івашкевич Е.Е.</i> Art translation and the category of expressiveness in this estetic paradigm	154
<i>Івашкевич Е.З., Яцюрник А.О.</i> Cognitive psychology and the concept of social intelligence	158
<i>Сіранчук Н.М., Скопа Н.М.</i> Формування географічної компетентності учнів під час вивчення курсу «природознавство» в учнів початкових класів	164
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	167
ЗМІСТ	169

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Заснований у 2009 р.

Відповідальний редактор збірника Петрівський Я.Б.
Відповідальний за підготовку збірника до видання Мороз Л.В.
Технічний редактор Ковалюк В.В.
Комп'ютерна верстка Ковалюк В.В., Краля І.В, Ясногурська Л.М.

Підписано до друку 27.11.2018 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 24,02. Обл. вид. арк. 17,39 Замовлення № Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет.

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

А – 43 Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2018. — 172 с.

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 81'243
ББК 81.2